

دستورالعمل آماده سازی و اطلاع رسانی بیماران جهت نمونه گیری صحیح

گروه هدف:

سرپرستاران بخشهای
بیمارستان

تهیه کننده :

واحد آموزش به بیمار
آزمایشگاه مرکز

تاریخ تهیه :

1399/10/20

تاریخ بازنگری :

1400/10/20

از آن جایی که بیشترین خطاهایی که در نتایج آزمایش ها در دنیا مشاهده می گردد مربوط به خطاهای قبل از انجام آزمایش از جمله شرایط آماده سازی بیماران، شرایط نگهداری نمونه و می باشد، برای پیشگیری از این موارد راه کارهای مختلفی از جمله استاندارد نمودن نمونه

ها ارائه شده است. در همین راستا این آزمایشگاه نیز به منظور یکسان نمودن شرایط آماده سازی قبل از انجام آزمایش راهنمایی های مختلفی را تهیه نموده است که معرفی می گردد. رعایت شرایط ذکر شده در این راهنما در نتایج حاصل از آزمایش ها و مقایسه آن با مقادیر طبیعی و به تبع آن در مدیریت تشخیص و درمان توسط پزشکان محترم بسیار موثر خواهد بود.

راهنمای ناشتایی جهت انجام آزمایش ها:

راهنمایی های زیر برای کمک به بیماران و مراجعین محترم در جمع آوری صحیح نمونه برای آزمایش های درخواست شده توسط پزشکان محترم ارائه گردیده است. ناشتایی با زمان مشخص جهت انجام آزمایش ها مانند: آزمایش قند خون ناشتا، تری گلیسرید، الزامی است چرا که خوردن غذا می تواند منجر به تغییر در مقادیر آزمایش شود. اگر پزشکان محترم ما در آزمایشگاه از شما بخواهند که در وضعیت ناشتا برای انجام آزمایش ها مراجعه نمایید خواهشمند است موارد ذیل رعایت گردد:

1- هشت ساعت قبل از مراجعه به آزمایشگاه هیچ غذا یا آشامیدنی (به جز آب) نخورده و این مدت ناشتایی در شب توصیه شده است که فعالیت های بدن به حداقل رسیده و مقادیر طبیعی نیز

در نمونه های صبح تعیین شده اند).
آزمایش قند حداقل 8 ساعت ناشتایی لازم دارد.

- 2- در صورتی که آزمایش های مربوط به چربی خون مثل تری گلیسرید برای شما درخواست شده باشد مدت زمان ناشتایی حداقل 12 ساعت است.
- 3- آزمایش های فسفر، اوره، اسید اوریک، پرولاکتین حداقل 4 ساعت ناشتایی لازم دارند.
- 4- از نوشیدن آب میوه، چای و قهوه در طی مدت ناشتایی بپرهیزید اما نوشیدن آب بلامانع است (مگر آن که حدودیت در مصرف آب توسط پزشک تذکر داده شده باشد).
- 5- در طی مدت ناشتایی از استعمال دخانیات، جویدن آدامس و تمرین بدنی و ورزش پرهیز نمایید. این موارد ممکن است منجر به تحریک سیستم گوارش و تغییر در نتایج آزمایش ها شود.
- 6- بعد از نمونه گیری شما می توانید رژیم غذایی عادی و فعالیت روزانه را شروع نمایید.

روش آماده سازی برای
آزمایش قند خون 2 ساعت
پس از غذا

- 1- يك وعده غذاي متعادل و معمول را آماده نماييد (شامل پنير، کره،)
- 2- زمان شروع غذا خوردن را يادداشت نماييد.
- 3- زمان 2 ساعت پس از غذا از همان لحظه شروع غذا خوردن آغاز مي گردد.
- 4- مدت زماني که غذا را ميل مي کنيد نبايد بيش از 20 دقيقه به طول انجامد. بعد از خوردن غذا به هيچ وجه چيز ديگري اعم از آدامس، شيريني، آب ميوه، نبايد خورده شود (به استثنا مقدار کم آب)
- 5- نمونه خون راس 2 ساعت از زمان شروع غذا از شما گرفته خواهد شد.
- 6- پانزده دقيقه قبل از موعد نمونه گيري (2 ساعته) در آزمایشگاه حضور به هم رسانيد.
- 7- به محض ورود به آزمایشگاه مسئولين پذيرش را مطلع نماييد و اگر راس 2 ساعت از شما خون گيري انجام نشد دوباره به مسئول پذيرش اعلام فرماييد.

نکته 1: فعاليت فيزيکی می تواند تاثيرات کوتاه مدت و بلند مدت در نتايج تست ها ايجاد نمايد.

نکته 2: نتایج که به وسیله تغيير Position تحت تاثير قرار می گیرند شامل: آلومين، توتال پروتئين، آنزيم ها، کلسيم، کلسترول و تری گلیسیرید می باشند.

نکته 3: آزمایشات زیر ترجیحاً بايد اول صبح گرفته شود:
- نمونه ادرار - فريتين
- هورمون های تيروئیدی
- هورمون های رشد (GH)
جمع آوري قسمت مياني ادرار جهت آزمایش کشت ادرار

شيوه تميز نمودن و جمع آوري نمونه در خانم ها:

1- دست هاي خود را با آب و صابون کاملاً بشوييد.

2- درپوش ظرف جمع آوري نمونه را باز نماييد، دقت شود که داخل ظرف و درپوش آن آلوده نشود.

3- چنانچه در زمان قاعدگي (پريود) مي باشيد جهت جلوگيري از جريان خون از يك تامپون مخصوص که از قبل تهيه استفاده نماييد.

4- چين هاي پوست ناحيه تناسلي (لب هاي واژن) را باز کرده و مجراي

خروج ادرار و نواحي اطراف آن را بشوييد به نحوي که عمل شستشو از جلو به عقب صورت گيرد، (در صورت موجود بودن دستمال از آن استفاده نمائيد) دستمال استفاده شده را در ظرف مخصوص زباله بياندازيد.

نحوه جمع آوري نمونه

1- عمل ادرار نمودن را شروع نماييد (در خلال ادرار کردن لب هاي دستگاه تناسلي هم چنان از يکديگر دور باشند).

2- نکته مهم: قبل از اينکه ظرف جمع آوري نمونه را در برابر جريان ادرار قرار دهيد، صبر نماييد تا ادرار به خوبي جريان يابد و قسمت کمي از ادرار به خارج (داخل توالت) بريزد.

3- بدون آنکه جريان ادرار متوقف شود، مقداري ادرار را داخل ظرف جمع آوري ريخته تا ظرف به ميزان نصف يا حداقل 1/4 آن پر شود (در واقع قسمت مياني ادرار را در ظرف جمع آوري نمونه بريزيد).

4- درپوش ظرف جمع آوري نمونه را روي آن بسته و کاملاً محکم نماييد، دقت کنيد که لبه ها و يا

جمع آوري نمونه را روي آن بسته و کاملاً محکم نماييد، دقت کنيد که لبه ها و يا

داخل ظرف به هیچ وجه لمس نشود.
5- توجه نمایید که نام و نام خانوادگی و شماره بیمار، نوع نمونه روی ظرف مربوطه نوشته شود.
6- ظرف نمونه را در جاي مخصوص جمع آوري نمونه که توسط آزمایشگاه تعیین شده قرار دهید.

7- دست هاي خود را بلافاصله پس از جمع آوري نمونه بشوئيد.

نکته مهم: چنانچه نمونه در خارج از آزمایشگاه تهیه شده ظرف را سریعاً پس از جمع آوري نمونه در یخچال قرار داده و همان روز به آزمایشگاه تحویل دهید.
-پرسنل آزمایشگاه آماده پاسخگویی به سوالات شما می باشند.
شیوه تمیز نمودن و جمع آوري نمونه در آقایان:

نحوه شستشو و تمیز کردن

1- دست هاي خود را با آب و صابون کاملاً بشوئيد.
2- درپوش ظرف جمع آوري نمونه را باز نمایید، دقت شود که داخل ظرف و درپوش آن آلوده نشود.
3- در افرا دي که ختنه نشده اند، پوست سر آلت را از مجرای خروج ادرار به عقب کشیده و جمع نمایید.

3- در افرادی که ختنه نشده اند، پوست سر آلت را از مجرای خروج ادرار به عقب کشیده و جمع نمایید.

4- مجرای خروج ادرار و نواحي اطراف آن را بشوئيد (در صورت موجود بودن دستمال مخصوص توالت از آن استفاده نمایید)
دستمال استفاده شده را در ظرف مخصوص زباله بیاندازید.
نحوه جمع آوري نمونه

1- عمل ادرار نمودن را شروع نمایید، در زمان ادرار کردن پوست سرآلت (در افراد ختنه نشده) همچنان جمع باشد.
2- نکته مهم: قبل از اینکه ظرف جمع آوري به نمونه را در برابر جریان ادرار قرار دهید، صبر نمایید تا ادرار به خوبی جریان یابد و قسمت کمی از ادرار به خارج (داخل توالت) بریزید.

3- بدون آنکه جریان ادرار متوقف شود، مقداري از ادرار را داخل ظرف جمع آوري ریخته تا ظرف به میزان نصف یا حداقل 1/4 آن پر شود (در واقع قسمت میانی ادرار در ظرف جمع آوري نمونه بریزید).

4- درپوش ظرف جمع آوري نمونه را روی آن بسته و کاملاً محکم نمایید، دقت کنید که لبه ها و یا

داخل ظرف به هیچ وجه لمس نشود.
5- توجه نمایید که نام و نام خانوادگی و شماره بیمار، نوع نمونه روی ظرف مربوطه نوشته شود.
6- ظرف نمونه را در جاي مخصوص جمع آوري نمونه که توسط آزمایشگاه تعیین شده قرار دهید.

دست هاي خود را بلافاصله پس از جمع آوري نمونه بشوئيد.
-نکته مهم: چنانچه نمونه در خارج از آزمایشگاه تهیه شده ظرف را سریعاً پس از جمع آوري نمونه در یخچال قرار داده و همان روز به آزمایشگاه تحویل دهید.
-پرسنل آزمایشگاه آماده پاسخگویی به سوالات شما میباشند.

روش جمع آوري ادرار 24 ساعته:

هدف از جمع آوري نمونه ادرار 24 ساعته اندازه گیری و ارزیابی میزان دفع مواد مختلف (مثل پروتئین، کراتینین، کلسیم و) در ادرار طی 24 ساعت شبانه روز می باشد.

1- اولین نمونه ادرار خود را دور بریزید.
2- از آن به بعد ادرار خود را در ظرف مخصوص بریزید.

3- ریختن ادرار در ظرف
را تا 24 ساعت از زمان
دور ریختن نمونه اول
ادامه دهید.

4- نمونه روز بعد (روز
دوم) را نیز درست در
همان زمانی که نمونه
صبح روز اول را دور
ریخته در داخل ظرف
مخصوص بریزید.

5- ظرف حاوی نمونه را
در اسرع وقت به
آزمایشگاه منتقل کنید.
مثال: نمونه ادرار ساعت
7 صبح روزاول را دور
ریخته و نمونه های بعد
از آن را (هر چند بار) تا
ساعت 7 صبح روز بعد
در ظرف مخصوص بریزید
و ادرار ساعت 7 صبح
روز دوم را نیز در ظرف
مخصوص بریزید.
نکات ایمنی: ظرف
مخصوص جمع آوری
ممکن است دارای مواد
نگهدارنده اسید قوی باشد
لذا از تماس آن با دست و
اعضاء بدن پرهیز نمایید.

جمع آوری این نمونه
دقیقاً 24 ساعت به طول
می انجامد.
طی این مدت سعی کنید به
مقدار معمول آب مصرف
کنید.

ماده موجود در ظرف را
دور نریخته و از تماس
آن با پوست یا مخاط بدن
جداً پرهیز کنید و در
صورت بروز تماس، محل
موردنظر را فوراً با مقدار
زیادی آب شستشو دهید.
روز اول نمونه برداری در
یک ساعت مشخص (مثلاً

ساعت 7 صبح) در بیرون
ظرف ادرار کنید و دور
بریزید.

طی 24 ساعت بعدی
هربار که ادرار می کنید
ادرار خود را تماماً در
داخل ظرف بریزید.
طی این مدت درب ظرف
را بسته و آنرا در جای
خنک و به دور از
دسترس اطفال یا نور
مستقیم نگهداری کنید.

روز دوم در همان ساعت
(مثلاً ساعت 7 صبح)
برای آخرین بار ادرار
کرده و ادرار خود را
تماماً در ظرف بریزید.
ساعت و تاریخ شروع و
پایان نمونه برداری را
روی برگه در محل
مخصوص یادداشت کنید.
ظرف حاوی نمونه ادرار
24 ساعته را حداکثر طی
مدت یک ساعت به
آزمایشگاه تحویل دهید.
توجه داشته باشید جهت
انتقال نمونه ادرار به
ظرف می توانید از یک
ظرف شیشه ای تمیز و
خشک استفاده نمایید.

ساعت تحویل نمونه به
آزمایشگاه از ساعت 6
صبح تا ساعت 18 غروب
می باشد.

شرایط بیمار برای جمع
آوری نمونه ادرار 24
ساعته جهت آزمایش

V.M.A:

بیمار از سه روز قبل، از
مصرف قهوه، شکلات،
موز، چای، کافئین، شربت
سینه، (گایا کلات)، وانیل
و از مصرف داروهایی که
موجب تغییر این آزمایش

می شود (نظیر داروهای
فشار خون) با نظر پزشک
معالج خودداری نمایید.
آزمایش کامل ادرار:

در صورتی که امکان جمع
آوری ادرار در آزمایشگاه
میسر نمی باشد، بیمار
پس از جمع آوری ادرار
خود (طبق دستورالعمل
ذکر شده توسط فرد نمونه
گیر) لازم است ظرف
حاوی ادرار را حداکثر
ظرف مدت 1 ساعت به
آزمایشگاه تحویل دهد.

آزمایش بررسی خون
مخفی در مدفوع:
گاهی اوقات خونریزی
های مختصری در بخش
های مختلف لوله گوارش
اتفاق می افتد که به علت
مقدار کم با چشم قابل
دیدن نیست. بنابراین باید
با روش های آزمایشگاهی
تشخیص داده شود. بهتر
است این آزمایش در 3
نوبت انجام شود.
برای انجام این آزمایش
باید نکات زیر را رعایت
نمود:

48 تا 72 ساعت پیش از
آزمایش و در طی دوره
جمع آوری نمونه مدفوع
از خوردن گوشت قرمز،
گوشت سفید، ماهی، شلغم
و تربچه خودداری نمایید.
مصرف داروهای زیر:

آهن، ایندومتاسین، کلشی
سین، آسپرین، بروفن،
کورتون ها و ویتامین C
باید 48 ساعت پیش از
انجام آزمایش و دوره
جمع آوری نمونه قطع
شود. در صورت

خونریزی از لثه در حین تمیز کردن دهان و دندان در طی 48 ساعت پیش از انجام آزمایش از مسواک زدن و کشیدن نخ دندان اجتناب نمایید.

نمونه باید سریعاً به آزمایشگاه تحویل داده شود.

نمونه مدفوع نباید با ادرار یا سایر مواد آلوده شود.

نکته مهم: توجه نمایید که نام و نام خانوادگی، شماره بیمار و نوع نمونه روی ظرف جمع آوری نمونه حتماً قید گردد.

آزمایش مدفوع از نظر بررسی و جستجوی خون مخفی راهنمایی ها و احتیاطات غذایی و دارویی انجام گیرد.

پزشک معالج شما، دستور انجام آزمایش هایی را برای شما داده است که نیاز است محدودیت های غذایی و دارویی خاصی را قبل و در خلال آزمایش مربوطه رعایت نمایید.

راهنمایی های غذایی: سه روز قبل و در زمان جمع آوری نمونه مدفوع از خوردن موارد زیر خودداری نمایید:

- جگر، گوشت گاو، خوک، بره (گوسفند)

- انواع میوه های نظیر: خربزه، هندوانه، گرمک، طالبی، شلغم، گل کلم، تربچه ترب و کلم بروکلی، خیار، ترب کوهی (ریشه خردل)، هویج، میوه ها و عصاره های ترش مزه (لیمو ترش)

شما می توانید به طور متعادل از مواد غذایی زیر میل نمایید:

- مقادیر کمی از مرغ خوب پخته شده (جوجه)، بوقلمون یا ماهی، - مقادیر دلخواه را از سبزیجات (خام یا پخته، به استثنا مواردی که قبلاً ذکر گردید)

- میوه های نظیر آلو خشک، آلو، گوجه سبز، کشمش پلویی، انگور سیب یا موز

محصولات حاوی الیاف (فیبر) و سبوس زیاد نظیر غلات و حبوبات، بادام زمینی (پسته شامی) یا ذرت بو داده

راهنمایی های دارویی

- نکته مهم: در مورد قطع نمودن داروهای تجویز شده قبلاً با پزشک معالج خود مشورت نمایید.

- بیماران باید نمونه جمع آوری شده را خصوصاً در موارد مشکوک به اسهال خونی بلافاصله به آزمایشگاه ارسال نمایند.

- به مقدار نیاز می توان استامینوفن استفاده نمود.

آمادگی های لازم جهت انجام آزمایش مدفوع:

در صورتی که امکان جمع آوری مدفوع در آزمایشگاه میسر نمی باشد، بیمار پس از جمع آوری مدفوع خود می تواند آنرا ظرف مدت 2 ساعت به آزمایشگاه تحویل دهد و در صورت

نگهداری مدفوع در دمای یخچال امکان نگهداری مدفوع تا 8 ساعت وجود دارد. نمونه های اسهالی حداکثر ظرف نیم تا یکساعت باید به آزمایشگاه رسانده شود.

چنانچه تست کشت مدفوع دارید فقط می توانید نمونه را حداکثر ظرف 2 ساعت به آزمایشگاه تحویل دهید.

دستورالعمل برای گرفتن خلط:

نمونه صبحگاهی بهتر است.

بهتر است بیمار ناشتا باشد.

لازم است قبل از گرفتن خلط، دهان چند بار با آب معمولی شسته شود، نفس عمیقی از راه بینی کشیده شود و برای لحظه ای نفس خود را در سینه حبس کنید و با سرفه عمیق خلط خود را داخل ظرف مربوطه تخلیه کنید و از ریختن خلط به جدار خارجی ظرف خودداری نمایید.

چنانچه مشکل بود سر را روی بخار آب گرفته استنشاق نمایید یا با آب نمک 10 درصد قرقره نمایید تا خلط بیاید.

سعی شود آب دهان نباشد، آب دهان شفاف و آبکی است ولی خلط چسبندگی دارد.

نمونه را در ظرف مخصوص دهان گشاد ریخته و سریع به آزمایشگاه بیاورید.

بیرون ماندن خلط در
جواب آزمایش تاثیر می
گذارد.
دستورالعمل جمع آوری
نمونه جهت تست اسکاج:
نمونه را صبح زود پیش
از اینکه بیمار مدفوع
نموده و یا استحمام کند
تهیه نمایید.
یک قطعه چسب نواری را
از طرف چسب دار آن
محکم به ناحیه مقعد
چسبانده و فشار دهید
سپس چسب را بلند کرده
و آن را روی لام شیشه
ای که از طرف آزمایشگاه
گرفته اید بچسبانید و
بلافاصله به آزمایشگاه
ارسال نمایید و به فرد از
پیش تعیین شده تحویل
نمایید.
توصیه هایی جهت توجه
قبل از انجام آزمایش
PSA:

در صورتی که اخیراً
معاینه پروستات شده اید
آزمایش را حداقل یک
هفته به تعویق بیندازید.
-حداقل 48 ساعت از
آخرین انزال گذشته باشد .

شرایط انجام تست UBT:
حداقل 6 ساعت ناشتا
بودن لازم است.
-حداقل 4 هفته از
مصرف آنتی بیوتیک و یا
بیسموث در صورت
مصرف گذشته باشد.
-حداقل 1 هفته داروهای
مثل سایمتیدین،
رانیتیدین، امپرازول،
کلیدینیوم C و... استفاده
نشده باشد.

فرم اطلاعاتی آزمایش
PCR-HCV:
بیمار باید سوالات زیر را
پاسخ دهد:
نام و نام خانوادگی، تاریخ
معالجه، سابقه ابتلا به
بیماری زردی یا هپاتیت،
سابقه انجام آزمایشهای
تشخیصی هپاتیت،
سابقه انجام آزمایشهای
HCVAb، PCR و
تست های کبدی با ذکر
تاریخ انجام آنها، سابقه
درمان هپاتیت و ذکر مدت
درمان، ذکر نام پزشک
معالج

واحد آموزش به بیمار
آزمایشگاههای بالینی مرکز
آموزشی درمانی و تحقیقاتی
امام رضا (ع) تبریز.

آدرس:

تبریز، خیابان دانشگاه ، انتهای خیابان
گلگشت ، مرکز آموزشی درمانی و
تحقیقاتی امام رضا (ع) تبریز ،
آزمایشگاههای بالینی

تلفن: 33347054-9

دورنویس: 33352073

